

Nasze środowisko

Dodatek do miesięcznika „Ziemia Parczewska” poświęcony sprawom ekologii

nr 3/2003

Ukazuje się przy wsparciu finansowym Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie

Młodzi adepci sztuki teatralnej

Uczniowie wystąpili w ekologicznych kostiumach

EKOLOGICZNY DZIEŃ UCZNI w Szkole Podstawowej nr 1

20 marca 2003 r. w Szkole Podstawowej nr 1 w Parczewie władzę przejął Samorząd Uczniowski, aby powitać wiosnę i ogłosić Dzień Ucznia. Nie chcąc poddawać się modzie na „dzień wagarowicza”, uczniowie postanowili, że tego dnia w szkole będzie ciekawiej niż na wagarach. Pogoda nie została zamówiona dokładnie i dzień był raczej zimowy niż wiosenny. Maluchy z klas młodszych musiały topienie Marzanny odłożyć na inny dzień. Mimo chłodu, atmosfera w szkole była gorąca. Lekcje odbywały się „prawie normalnie”, ale na przerwach...

W ramach trwającego w szkole Alertu Ekologicznego samorząd ogłosił konkurs „ODLOTOWEJ MODY ODPADOWEJ”. Do wykonania ekologicznego stroju uczestnicy zabawy wykorzystywali folie, papier, puszki, pudełka itp. Liczyły się oryginalne pomysły i humor. Fantazja uczniów nie zawiodła, korytarze szkolne zamieniły się w niezwykłą paradę przebierańców. Jury konkursowe miało nietatwe zadanie wyboru najlepszych kostiumów, bowiem wszystkie były po prostu fantastyczne.

W grupie klas młodszych I-III wyróżnieni zostali:

- *Klaudia Lipko* jako Klaun
- *Dominika Jędrzejewska* jako Kotek
- *Gabrysia Grzesiak* jako Klaun
- *Gerard Czirlej* jako Diabełek
- *Kinga Smarz* jako Wiosana

W grupie uczniów starszych kl. IV-VI wyróżnieni zostali:

- *Agnieszka Pilinda*
- *Ola Gierlińska*
- *Kasia Jędrzejewska* i *Kasia Dąbrowska*
- *Klaudia Romaniuk* i *Agnieszka Kasperczuk*

Każdy uczestnik konkursu otrzymał słodką nagrodę.

W dniu uczniowskiego świętowania grupa teatralna z kl. V przygotowała humorystyczny spektakl „Baśń higieniczna o królowie Śnieżce i krasnoludkach”, w którym wystąpili:

- Królowa Śnieżka - *Ola Czarnacka* i *Kasia Rózik*
- Chochełki - *Daria Cabaj* i *Mateusz Włoszek*
- Kocmołuszki - *Asia Pietrzyk* i *Ola Pilinda*
- Baryłka - *Judyta Wiórko*
- Dymek - *Andrzej Hurko*
- Oczko - *Paulina Radzikowska*
- Cukierek - *Asia Makowska*
- Chorutki - *Monika Komar* i *Kinga Kling*
- Zwierciadełko - *Iza Muszyńska*
- Sufler - *Ania Wyszyńska*

Udana premiera szkolna była jednocześnie próbą generalną przed zaprezentowaniem szkoły na Powiatowym Przeglądzie Teatrów Dziecięcych i Młodzieżowych.

mgr Ewa Howorus

Opiekun S.U. i instruktor teatralny

Pomyślmy o tych, których lubimy. Nie wstydzimy się uczuć. Sączmy niezapominajki i wysyłajmy bliskim błękitne życzenia!

15 maja br. po raz drugi obchodziliśmy „Święto Niezapominajki”. Jego pomysłodawcą jest red. Andrzej Zalewski, którego Eko-Radio (Radiowa Jedynka) zna chyba każdy. Na apel Andrzeja Zalewskiego, by Polska wzorem innych europejskich narodów miała swój kwiatowy symbol – niezapominajkę – w ubiegłym roku odpowiedziało wielu rodaków. W maju błękitne kwiatki pojawiły się nie tylko w ogrodach, ale także na balkonach, tarasach, a nawet parapetach za oknami.

Można kąpać się w trzech jeziorach

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Parczewie po przeprowadzeniu w miesiącach kwiecień-maj badań laboratoryjnych czystości wód w jeziorach pow. parczewskiego poinformował, że dopuszcza się organizowanie kąpielisk oraz uprawianie sportów wodnych na następujących akwenach:

- **jeziro Białskie**
(Białka, gm. Dębowa Kłoda)
- **jeziro Zagłębcze**
(gm. Sosnowica)
- **jeziro Czarne Sosnowickie**
(gm. Sosnowica).

Kąpieliska otoczone będą w sezonie letnim nadzorem sanitarnym.

15 maja Dzień Niezapominajki

Legenda mówi, że kiedy Pan Bóg stworzył świat, zapomniał o małym kwiatku. I kwiatek zapytał: - Panie Boże, a jak ja będę się nazywał? I usłyszał: - Ty zostań niezapominajką. I tak niezapominajka przyniosła kolor nieba, czyli kolor po-koju, na ziemię.

Niech ten niebieski kwiatek zbliża ludzi i uczy nas wzajemnej serdeczności, a także niech przypomina nam o polskiej przyrodzie – o obowiązku jej ochrony i zachowania jej bogactwa.

Wielkim marzeniem Andrzeja Zalewskiego, i wszystkich patronów akcji jest, by o niezapominajkach pamiętano nie tylko w maju. Dlatego opracowano specjalny program zielonej edukacji, do którego włączyli się nauczyciele, uczniowie i studenci, burmistrzowie i wójtowie, dziennikarze i przyrodnicy. W tym roku m.in. szukamy najpiękniejszej polany – Polskiej Polany Niezapominajek oraz uwiecznimy na fotografiach te wdzięczne kwiaty.

O niezapominajce

Jej łacińska nazwa (*Myosotis*) wywodzi się od słów: *myos* – mysz i *otos* – ucho, a w wielu innych europejskich językach od słów „nie zapomnieć”, dlatego jest symbolem pamięci.

Jaka jest. Kwitnie od kwietnia do czerwca, a jej drobne błękitne kwiaty mają żółte lub pomarańczowe oczko i zebrane są w luźne kwiatostany. Niezapominajki dorastają do 15-30 cm wysokości, ich liście pokryte są delikatnym meszkiem, podobnie jak lodygi, które ścielą się po ziemi lub są lekko wzniesione. Rośliny te uprawia się jako dwuletnie – posiane w jednym roku, kwitną w następnym, a po wydaniu nasion zamierają. Wtedy jednak kwitnie następne pokolenie, ponieważ niezapominajki bardzo łatwo wysiewają się same. Wolą miejsca półcieniste – w pełnym słońcu szybciej przekwitają – oraz gleby lekko wilgotne do wilgotnych, przepuszczalne i próchniczne.

Gatunki i odmiany. W naszych naszych ogrodach rośnie zwykle mieszaniec

15 maja

Święto Polskiej Niezapominajki

niezapominajki leśnej (*Myosotis sylvatica*) i alpejskiej (*Myosotis alpestris*) – dwóch dziko rosnących gatunków. Można też kupić jego ciekawe odmiany o różowych lub białych kwiatach. Nieco rzadziej spotkać można niezapominajkę błotną (*Myosotis palustris*) – bylinę o kwiatach mniejszych i ciemniejszych, która najlepiej czuje się w pobliżu zbiorników wodnych.

W ogrodzie. Z niezapominajek można stworzyć obwódki oraz wiosenne rabaty ze stokrotkami, narcyzami, tulipanami i lakiem. Ładnie wygląda też w naturalistycznych ogródkach między krzewami. Świetnie prezentuje się w donicach na balkonach i tarasach. Niezapominajki są doskonale również jako kwiat cięty do bukietów.

Oprac. na podst.
Ogrodów Nr 5 (49) 2003r.

Kapituła Polskiej Niezapominajki

Ksiądz bp. Józef Zawitkowski, prof. Tomasz Borecki – rektor Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego, profesor Andrzej Grzywacz – wykładowca w SGGW, przewodniczący Państwowej Rady Ochrony Przyrody, doc. Jerzy T. Puchalski – przewodniczący Rady Polskich Ogrodów Botanicznych, dyrektor Ogrodu Botanicznego PAN w Powsinie pod Warszawą, inż. Lucjan Kurowski – prezes Związku Szkółkarzy Polskich, mgr inż. Władysław Skalny, prezes Ligi Ochrony Przyrody, mgr inż. Andrzej Zalewski – dobrze znany radiosłuchaczom z „Eko-Radia” (I program PR), pomysłodawca niezapominajkowego święta i przewodniczący Kapituły Polskiej Niezapominajki.

Klub Szkół Parkowych rusza....

Jak wiadomo Kapituła Święta Polskiej Niezapominajki zainicjowała powstanie Klubu Szkół Parkowych. Nie ma on statusu organizacyjnego i na razie rejestrujemy zgłoszenia poszczególnych szkół. Na „niezapominajkowych stronach” drukujemy fotoreportaż z Milanowa koło Parczewa na Podlasiu, gdzie od lat istnieje *Zespół Szkół Ogólnokształcących im. Marii Konopnickiej*. Szkoła ta przygotowuje się do własnych obchodów Święta Polskiej Niezapominajki, co budzi nasze wielkie zainteresowanie z uwagi na tradycje szkoły, znajdującej się w dawnej siedzibie zasłużonej rodziny ziemiańskiej, która przez setki lat dawała dowody swego patriotyzmu i przywiązania do stron ojczystych. Rzecz ciekawa, szkoły w Milanowie opiekują się dziećmi i rodzicami Polaków pochodzących z Kazachstanu i Rosji, a więc zapraszają tych Polaków, których przodkowie byli wywiezieni na Sybir. Kapituła postanowiła ściśle współpracować ze szkołami w Milanowie, aby rozszerzyć tam tradycje przywiązania nie tylko do kraju ojczystego, ale i do naszej przyrody. Na pewno kultura współżycia z przyrodą i życia w przyrodzie jest częścią całej wielkiej kultury społeczeństwa.

Redakcja „*Przyrody Polskiej*” właśnie z Eko-Radiem i innymi pismami patronackimi obserwuje rozwój pomysłu „Polskiej Niezapominajki”.

Również na Podlasiu znajduje się gimnazjum w Woli Osowińskiej, które posiada we władaniu piękny park ze starodrzewiem. Rzecz ciekawa, tradycja Woli Osowińskiej sięga XVI wieku i jest doskonale umocowana w pamięci miejscowego społeczeństwa, a Kapituła nasza postanowiła przyjść z pomocą tej szkole właśnie w zagospodarowanie całego parku i obrzeża tak żywo związanego z uczniami i nauczycielami szkoły.

Wreszcie trzecia szkoła, która też tworzy nam zaczątek Klubu Szkół Parkowych to Zespół Szkół Publicznych w Nieklaniu Wielkim, na Ziemi Koneckiej, niedaleko Gór Świętokrzyskich. Miejscowość również historyczna, związana z dziejami Staropolski, a więc Kielecczyny i Ziemi Świętokrzyskiej. Cały ten zespół szkół znajduje się w unikalnym regionie krajoznawczym, o szczególnych wartościach dla naszego dziedzictwa narodowego i bioróżnorodności tak przecież cennej na tle Europy i krajów Unii-polskiej przyrody jeszcze bardzo naturalnej i mało zniszczonej. Informujemy jednocześnie, że w marcowym numerze „*Przyrody Polskiej*” opublikowany został materiał o Szkole Podstawowej w Puchaczowie, która otwiera listę placówek z Klubu Szkół Par-

kowych. Do listy dopisana jest też SP w Sadowie, która przekazała tekst o ścieżce przyrodniczej prowadzącej przez park.

Jaki jest cel inicjatywy rozwijania i grupowania szkół w Klubie Szkół Parkowych?

Dzisiejsze społeczeństwo nie zdaje sobie sprawy z tego, ile było w Polsce (przed 1945 r.) parków wiejskich, przeważnie przy dworach i majątkach ziemiańskich. Ocenia się, że było ich około 45 tysięcy. Dzisiaj ocalało zaledwie kilkadziesiąt. Oczywiście od 13 lat, w III Rzeczpospolitej, powrócono do zakładania ogrodów i parków w sprywatyzowanych posiadłościach, czy przy setkach domów i rezydencji bardzo przecież estetycznych i ciekawych architektonicznie. Niestety, jest to kropla w morzu degradacji polskich krajobrazów. Chcemy więc już w szkołach stworzyć pewien nawyk do uznania parków i ogrodów i wprowadzenia kultury pielęgnowania żywej przyrody wokół nas i to od małej grządki, przez działki i ogródki aż po parki szkolne, gminne, osiedlowe. Nie możemy twierdzić, że jest to utopia i w Polsce tego nawyku nie można wywołać, bo nigdy go nie było, zważywszy, że przeważnie mieliśmy parki prywatne, dworskie i wręcz arystokratyczne w rękach wielkich rodów. To właśnie w naszych szkołach, a nawet przedszkolach powinniśmy wprowadzać swego rodzaju wychowanie młodzieży w ... zieleni! Wtedy powiemy, że – „gramy w zielone” i „zieleni to życie”.

To wychowanie można zacząć od ozdabiania okien szkolnych, przez ogrody, ogródki, a skończyć na parkach przy szkołach, gminach, osiedlach. Niezwykle obiecująca jest inicjatywa w szkołach podstawowych, gdzie dziecko, które przychodzi do I klasy sadi drzewko, krzew czy bylinę wieloletnią i przez cały czas pobytu w szkole, a więc przez 6 lat pielęgnuje swój „zielony skarb”. Podobnie całe klasy, które w otoczeniu szkół poprowadzą pielęgnację i zakładanie parków, pójdą jeszcze dalej w tym szczególnym „wychowaniu w zieleni”. Ono właśnie musi być przeciwstawione powszechnemu dzisiaj niszczeniu wszystkiego co żywe i zielone, a tak niestety jest w Polsce. Nawet widać to na zdjęciach lotniczych, które porównują powierzchnię Polski i krajów sąsiednich do Zachodu. U nas szare, brudne rumowiska bez zieleni, a na zachód od Polski zielono i barwnie. Czy tak musi być zawsze? Niech odpowiedzą na to działacze Ligi Ochrony Przyrody.

Andrzej Zalewski Eko-Radio
Oprac. Na podst.

„*Przyrody Polskiej*” Nr 4/2003 r.

Tak było 15 maja w Milanowie

PROGRAM

Obchodów Ogólnopolskich
Święta Polskiej Niezapominajki
W dniu 15 maja 2003 r. w Milanowie

- 9.00 Powitanie gości - Maria Szubińska dyrektor ZSO w Milanowie i Marek Siuciak wójt Gminy Milanów.
- 9.10 *Milanów: Mała Ojczyzna – Moje ukochanie* – Juliusz Bzówka, Gimnazjum w Milanowie
- 9.30 „*Niezapominajki są to kwiatki z bajki*” – śpiewały i tańczyły milanowskie przedszkolaki
- 10.00 *Bociany wróciły do rodzinnych gniazd* – Koło LOP przy SP w Milanowie
- 10.20 „*Jaki piękny świat*” – klasy I-III SP w Milanowie
- 10.50 *Zielona lekcja z dendrologii* - LO w Milanowie
- 11.10 *O czym szumią drzewa w rezerwacie „Czarny Las”* – Dariusz Dudziński – leśniczy z Milanowa, przewodniczący Rady Gminy Milanów
- 11.30 *Pamiętamy o ogrodach* – Helena Kwiatek dyrektor gimnazjum w Milanowie i jej uczniowie
- 12.00 „*Pojedziemy na łów*”- Koło Łowieckie „Jeleń”
- 12.15 *Konopnickiej mowa kwiatów* – LO w Milanowie
- 12.30 *Z hołdem Ojcu Świętemu* – życzenia na Dzień Jego Urodzin

Imprezie towarzyszyły wystawy: ekologiczna, łowiecka, rękodzieła ludowego oraz degustacja wyrobów kuchni regionalnej, a także powiatowe eliminacje XXII Małego Konkursu Recytatorskiego.

Oprawę muzyczną stworzyła Kapela Ludowa „Czeremcha” z Milanowa.

XV Edycja Alertu Ekologiczno-Zdrowotnego

25 kwietnia 2003 r. komisja powiatowa złożona z pracowników PSSE i Starostwa Powiatowego dokonała podsumowania i oceny placówek z powiatu parczewskiego, które przystąpiły do XV Edycji Alertu Ekologiczno-Zdrowotnego w roku szkolnym 2002/2003. Alert Ekologiczno-Zdrowotny jest programem lokalnym województwa lubelskiego realizowanym w ramach celu operacyjnego nr 9 Narodowego Programu Zdrowia.

Do pierwszego etapu Alertu z terenu powiatu parczewskiego przystąpiły trzy placówki oświatowe: Szkoła Podstawowa w Jeziorze, Zespół Placówek Oświatowych w Przewłocze i Szkoła Podstawowa nr 1 w Parczewie.

Komisja Powiatowa do II Okręgowego etapu Alertu, który odbędzie się w dniach od 5-23 maja 2003 r. zakwalifikowała Szkołę Podstawową Nr 1 z Parczewa. Koordynatorkami akcji Alertu w wyżej wymienionej placówce były Anna Lipska i Danuta Szyprowska.

Komisja za udział oraz regulaminowe wykonanie zadań Alertu przyznała szkołom puchary i nagrody rzeczowe ufundowane przez Starostwo Powiatowe w Parczewie.

U.J.

Bobry i wydry opanują Podlasie

Na podstawie informacji uzyskanej z nadleśnictw pięciu podlaskich powiatów bialski Oddział Środowiska i Rolnictwa Delegatury Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego stwierdził, że powiększa się populacja bobra europejskiego na terenie Podlasia. Obecnie na tym obszarze jest ich około 230. W kompleksach leśnych Nadleśnictwa Parczew żyje 71 bobrów, w powiecie radzyńskim naliczono 65 gryzoni, a w białskim - kilkadziesiąt. W naszym powiecie obecność bobrów widoczna jest szczególnie w rejonie Gospodarstwa Rybackiego w Siemieniu, gdzie zaobserwowano rozkopywanie grobli stawów przez kilkanaście bobrów. Co prawda na razie nie było jeszcze przypadku wypuszczenia ryb do rzeki, ale jest to możliwe – stwierdził Edward Lagowski - dyrektor tego gospodarstwa.

Jednocześnie wzrosła populacja wydry, będącej również pod ochroną. V

Świat dziecka koncentruje się głównie dokoła domu i szkoły, dlatego przede wszystkim w tych miejscach dzieci powinny mieć zapewnione odpowiednie warunki do prawidłowego rozwoju i ochronę przed chorobami. W rzeczywistości warunki panujące w tych miejscach są odpowiedzialne za większość zgonów i zachorowań wśród dzieci. Ponad 5 milionów dzieci w wieku 0-14 lat umiera rocznie z powodu chorób powiązanych ze środowiskiem, w którym żyją, uczą się i bawią.

Wiele czynników środowiskowych, potęgowanych dodatkowo przez utrzymujące się ubóstwo, konflikty, klęski żywiołowe, nierówność społeczną, stanowi poważne zagrożenie dla zdrowia dzieci. Problem ten dotyczy nie tylko krajów rozwijających się, ale jest równie ważny dla państw rozwiniętych, a nawet najbogatszych.

Choroby, których występowanie jest związane ze środowiskiem mogą wywoływać bezpośrednie i krótkotrwałe dolegliwości, prowadzić stopniowo do kalektwa, a nawet być przyczyną ślepoty lub upośledzenia umysłowego. Dzieci przewlekle chore i osłabione nie są w stanie regularnie uczęszczać do szkoły, dlatego cierpi na tym ich rozwój intelektualny i społeczny. W konsekwencji, zły stan zdrowia dzieci wpływa na rozwój socjalny i ekonomiczny krajów, w których żyją. Chore i niepełnosprawne dzieci nie wyrosną na zdrowych i silnych dorosłych. A przecież to głównie od zasobów ludzkich zależy osiągnięcie stabilnego rozwoju gospodarczego kraju.

„Na początku tego Szczytu, dzieci świata przekazały nam jasnym i spokojnym głosem przesłanie, iż przyszłość należy do nich i zachęcały nas, abyśmy zapewнили im, poprzez nasze działania, świat wolny od niesprawiedliwości, ubóstwa, zdegradowanego środowiska i niestabilnego rozwoju” – fragment Deklaracji stabilnego rozwoju z Johannesburga.

Dzieci są szczególnie podatne na skażenie środowiska, ponieważ stale rosną i konsumują więcej jedzenia, wody, powietrza niż dorośli w stosunku do swojej masy. Układ immunologiczny, rozrodczy, trawienny i nerwowy dzieci stale się rozwija wraz z ich dojrzewaniem. Poza tym dzieci w wieku 0-2 spędzają najwięcej czasu blisko ziemi, a więc w miejscach gdzie gromadzi się najwięcej kurzu i szkodliwych substancji chemicznych. Charakterystyczne dla dzieci cechy, takie jak ciekawość świata i brak wystarczającej wiedzy dodatkowo pogarszają sytuację.

Środowisko może wpływać na stan zdrowia dzieci także przed narodzinami, na przykład w przypadku palenia przez matkę papierosów lub zażywania innych szkodliwych substancji. Ekspozycja na te czynniki ryzyka w stadium wczesnego rozwoju może doprowadzić do nieodwracalnych zmian i uszkodzeń.

Można uchronić dzieci przed zagrożeniami niesionymi przez otaczające je środowisko. Są skuteczne rozwiązania, aby większości tych chorób i zgonów można było uniknąć. Nigdy przedtem nie dysponowaliśmy tyloma narzędziami i strategicznymi programami, aby bronić dzieci przed niebezpieczeństwami ukrywającymi się w ich otoczeniu.

W Polsce, gdzie w ciągu ostatnich 50 lat dokonał się duży postęp jeśli chodzi o warunki życia i higienę, czynnikiem zagrożenia numer jeden w przypadku małych dzieci stało się zanieczyszczenie mikrośrodowiska domowego dymem tytoniowym. Małe dzieci większość czasu spędzają w domu, w którym przebywają wraz

z palącymi rodzicami, dlatego przed wymuszonym biernym paleniem nie mogą chronić ich regulacje prawne. Jest to kwestia świadomości dorosłych

oraz norm kulturowych, które muszą doprowadzić do świadomości palących w Polsce, że głównym czynnikiem zagrażającym zdrowiu małych dzieci (0-5 lat, także w okresie prenatalnym) jest ekspozycja na dym tytoniowy. W Polsce każdego roku rodzi się ponad 100 tys. dzieci, które podczas pierwszych 9-ciu miesięcy istnienia, wraz z palącą matką w ciąży ekspozowane są na setki niszczących zdrowie związków chemicznych zawartych w dymie tytoniowym. Wszystkie te dzieci wolniej rosną, rodzą się z mniejszą masą urodzeniową, są gorzej przygotowane do samodzielnego życia. Po urodzeniu 60% małych dzieci jest zmuszanych przez obu lub jedno z rodziców do biernego palenia. W efekcie dzieci te częściej cierpią na schorzenia dróg oddechowych, choroby ucha środkowego, ataki astmy. Dotyka je też znacznie częściej zespół nagłej śmierci niemowląt (SIDS). Badania naukowe wskazują, że wymuszone biernie palenie od momentu poczęcia do 5 roku życia jest największym zagrożeniem dla zdrowia dzieci.

Dlatego obchody Światowego Dnia Zdrowia, 7 kwietnia 2003 r. w Polsce, gdzie palenie tytoniu jest wciąż bardzo powszechne, koncentrują się na ochronie dzieci przed wymuszonym biernym paleniem.

7 kwietnia 2003 Światowy Dzień Zdrowia WHO